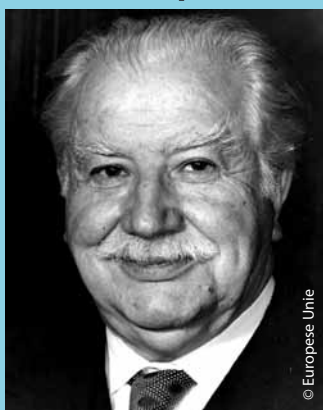

Joseph Bech: hoe een klein land een cruciale rol in de Europese integratie kan spelen

Joseph Bech 1887- 1975

Joseph Bech was de Luxemburgse politicus die begin jaren vijftig meehiel bij de oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal. Daarnaast was hij eind jaren vijftig een van de belangrijkste vormgevers van de Europese integratie.

Het was naar aanleiding van een gezamenlijk memorandum van de Benelux-landen dat in juni 1955 de Conferentie van Messina bijeen werd geroepen. Deze plaveide de weg naar de Europese Economische Gemeenschap.

Bech zag, als inwoner van Luxemburg, tijdens de wereldoorlogen hoe machteloos zo'n klein land, dat door twee machtige buurlanden is omringd, kon zijn. Hierdoor beseftte hij dat internationalisme en samenwerking tussen verschillende landen belangrijk is met het oog op een stabiel en welvend Europa. Hij hielp bij het oprichten van de Benelux-unie tussen België, Nederland en Luxemburg. Deze ervaring bleek van groot nut toen de Europese instellingen werden ontwikkeld. De totstandkoming van deze unie tussen de drie kleine landen wordt sindsdien gezien als een prototype voor de Europese Unie zelf.

Eerste politieke ervaringen

Joseph Bech werd geboren op 17 februari 1887, in het Luxemburgse Diekirch. Hij studeerde rechten in het Zwitserse Freiburg en in Parijs. Nadat hij in 1914 was afgestudeerd, richtte hij een advocatenkantoor op. In datzelfde jaar werd hij gekozen voor de Luxemburgse Kamer van Afgevaardigden voor de nieuw opgerichte Christelijke Partij.

In 1921 werd Bech minister van Binnenlandse Zaken en Onderwijs. In 1926 werd hij premier en minister van Buitenlandse Zaken en Landbouw. Gedurende zijn ambtstermijn als premier tussen 1926 en 1936 sloeg de wereldwijde financiële crisis toe. Bech zag in hoe cruciaal de rol van export was in de economie van een land. Met Duitsland als grootste handelspartner was Luxemburg erg afhankelijk van zijn buurland. Daarom probeerde Bech deze economische afhankelijkheid van Duitsland zoveel mogelijk te beperken. Tijdens zijn poging om de markt voor de Luxemburgse staalindustrie uit te breiden, onderhandelde hij voor het eerst over een nauwere economische samenwerking en een douane-unie met

België en later met Nederland. Dit waren belangrijke inspanningen die bijdroegen aan de totstandkoming van de Benelux tijdens de Tweede Wereldoorlog.

De Tweede Wereldoorlog

Toen nazi-Duitsland Luxemburg op 10 mei 1940 binnenviel, zag Bech zich gedwongen in ballingschap te gaan. Samen met enkele andere ministers en het staatshoofd, groothertogin Charlotte, vormde hij een regering in ballingschap in Londen. Het was in zijn hoedanigheid van minister van Buitenlandse Zaken dat hij in 1944 het Benelux-Verdrag ondertekende. Zijn ervaring in het oprichten van een economische unie ter bevordering van het vrije verkeer van werknemers, kapitaal, diensten en goederen in de regio zou later goed van pas komen bij de oprichting van de Europese Economische Gemeenschap.

Tijdens zijn hele carrière bleef Bech getekend door zijn herinneringen aan de Eerste Wereldoorlog en de daarop volgende crisis waarbij Luxemburg door zijn buurlanden dreigde te worden opgeslokt. Door dit gevoel van machteloosheid werd hij een sterke aanhanger van het internationalisme.

Daarom vertegenwoordigde hij Luxemburg in alle multilaterale onderhandelingen tijdens en na de Tweede Wereldoorlog. Ook moedigde hij zijn landgenoten aan de aansluiting van het groothertogdom bij de internationale organisaties die toen werden opgericht, te ondersteunen: Benelux in 1944, de Verenigde Naties in 1946 en de NAVO in 1949.

De Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal

Op 9 mei 1950 was Bech de minister van Buitenlandse Zaken van Luxemburg. Hij was zich goed bewust hoe cruciaal het voor zijn land was om zijn buurlanden door economische en politieke overeenkomsten nader tot elkaar te brengen. Met groot enthousiasme verwelkomde hij dan ook het op deze datum door zijn Franse ambtsgenoot, Robert Schuman, ingediende voorstel om een Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal op te richten. Hij begreep dat dit Luxemburg de mogelijkheden zou bieden die het nodig had, en het land een plaats en stem in Europa zou geven. De positie van Luxemburg in Europa werd nog versterkt toen hij erin slaagde het hoofdkwartier van de Hoge Autoriteit van de Gemeenschap voor Kolen en Staal in Luxemburg te laten vestigen.

Een volgende stap was Bechs steun aan de plannen voor een Europese Defensiegemeenschap. Ze werden in 1954 door Frankrijk verworpen, maar dat hield bij lange na niet het einde van de Europese integratie in.

De Conferentie van Messina

Joseph Bech was van 1 tot 3 juni 1955 voorzitter van de Conferentie van Messina, die leidde tot het Verdrag van Rome waarmee de Europese Economische Gemeenschap tot stand kwam. Tijdens deze conferentie stond een memorandum centraal dat door de drie landen van de Benelux was ingediend. Hierbij fungeerde Joseph Bech als vertegenwoordiger van Luxemburg. Het memorandum behelsde Franse en Nederlandse plannen om

nieuwe activiteiten te ondernemen op het gebied van vervoer en energie, met name kernenergie, en een gemeenschappelijke markt op te richten. Er werd hierbij expliciet verzocht om een gemeenschappelijke autoriteit met praktische bevoegdheden. Op grond van de ervaring met de Benelux en de Gemeenschap voor Kolen en Staal schoven de drie ministers van Buitenlandse Zaken een plan naar voren. Dit plan borduurde voort op een idee dat door de Nederlandse minister Beyen was geopperd en waarbij economische samenwerking werd aanbevolen met het oog op Europese eenwording. Dit "verslag-Spaak", genoemd naar de Belgische minister Spaak die voorzitter was van het comité dat het had opgesteld, werd de grondslag voor de Intergouvernementele Conferentie. Deze vergadering stelde de verdragen over een gemeenschappelijke markt en samenwerking op het gebied van atoomenergie op, die op 25 maart 1957 in Rome werden ondertekend.

Een ontspannen Bech met een filmcamera op de Conferentie van Messina in 1955.

In 1959 stond Bech, na deze functie sinds 1929 te hebben vervuld, zijn ministerportefeuille van Buitenlandse Zaken af. Van 1959 tot 1964 was hij voorzitter van het Huis van Afgevaardigden. Tot slot verliet hij op 77-jarige leeftijd het politieke toneel. Hij overleed elf jaar later, in 1975. Heden ten dage wordt hij dankzij zijn rol in de eenwording van Europa als een van de grondleggers van de Europese Unie beschouwd. Hij gaf een uitstekend voorbeeld van hoe een klein land als Luxemburg een cruciale rol op het internationale toneel kan spelen.